

ศิลปะ... สร้างชีวิต

ครูกุหลาบ เกิดสิน
โรงเรียนห้วยไร่สามัคคี
จังหวัดเชียงราย

ครูกุหลาบ เกิดสิน สอนวิชาศิลปะ ในระดับชั้น ม.1-ม.6 ที่โรงเรียนห้วยไร่สามัคคี จังหวัดเชียงราย ก่อนย้ายมาสอนที่โรงเรียนห้วยไร่สามัคคี เมื่อปี 2553 ครูกุหลาบยังคงใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม แต่พอมาสอนที่นี่ เห็นเพื่อนครูใช้วิธีการสอนแบบใหม่ที่เรียกว่าสอนแบบสายอาชีพ ทำให้ครูกุหลาบเกิดความสนใจ เริ่มศึกษาแนวทางจนสามารถเปลี่ยนวิธีการสอนของตนเองอย่างจริงจังเมื่อปี 2555

“พอเปลี่ยนการสอน
สิ่งที่ครูกุหลาบ “สัมผัส” และ
คิดว่าตัวเองมาถูกทางแล้วคือ
เรารู้สึกว่าเด็กมีความสุข
เด็กตั้งใจทำงาน เพราะมี
ทั้งเรื่องคะแนน เรื่องรายได้
เด็กก็มีความสุขไปด้วย”

นี่คือจุดเริ่มต้นของครูศิลปะที่ใช้ “ใจ” บ่มเพาะศิษย์ทั้งเด็ก
ดี เกเร เด็กเรียน ให้สนุกไปกับวิชาศิลปะและเห็นคุณค่าของ
การเรียนที่สามารถนำไปใช้ประกอบวิชาชีพหาเลี้ยงตัวเอง
ได้ในอนาคต

ด่านแรกต้องดึงเด็กเข้าห้องเรียนให้ได้เสียก่อน แต่กว่าที่จะ
ทำให้เด็กดี เด็กเกเรยอมเปิดใจ ครูกุหลาบต้องใช้เทคนิค
เชิงจิตวิทยาช่วยร่นจากประสบการณ์ที่ผ่านมา อ่านหนังสือ
จิตวิทยาศึกษา หนังสือการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ
ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช จึงนำกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการ
ปฏิบัติมาทดลองสอนดู ด้วยใจที่ใฝ่เรียนรู้ของครูกุหลาบ
ทำให้ครูค้นพบว่า

“ครูต้องมีเมตตา สร้างความไว้วางใจ
สร้างศรัทธา มีการสอนเชิงบวก
ให้อิสระทางความคิด และให้
โอกาส”

“เราต้อง “มีเมตตา” พยายามเป็นผู้ให้ก่อน ให้เขาไว้วางใจ
ไม่ว่าจะเป็นเด็กดี หรือเด็กดี เราต้องยิ้มให้ก่อน ให้ความ
คุ้นเคยกับเขา ถ้าเขามีปัญหาทั้งเรื่องเรียน และเรื่องส่วนตัว
เขาสามารถมาปรึกษาเราได้ เลยไม่ดูดำ เช่น เรื่องไม่ใส่ถุงเท้า
เรารู้ที่บ้านเขายังมุงหญ้าคา อยู่เลยไม่มีเงินซื้อ เราก็แหว
ให้เป็นเรื่องสนุกสนานไป ใช้เฟซบุ๊กสร้างความคุ้นเคยด้วย
ที่สำคัญเราต้อง “สร้างศรัทธา” ในตัวเรา ให้เชื่อมั่นว่าเรา
สามารถช่วยเขาได้ อย่างการสอนศิลปะ ครูต้องทำผลงาน
ให้เด็กเห็นก่อนเป็นตัวอย่างซึ่งต้องสวยงาม เมื่อเด็กคิดว่า
ครูเก่ง ครูทำได้ เขาก็จะมั่นใจว่าถ้าเรียนกับเราเขาจะทำงาน
ได้สำเร็จแน่นอน ต่อมาคือ “การสอนเชิงบวก” ทำงานไปมี
ปัญหาก็กล้ามาถาม ถ้าเขากำหนดแล้วมันแย่มากหรือตัวเขา
คิดเองว่ายังไม่ดี เราต้อง “ให้กำลังใจ” บอกว่าเขาทำได้
ทำไม่ได้ก็ลองใหม่ ใช้คำว่าไม่เป็นไร ลองพยายามดูใหม่
“ต้องให้อิสระทางความคิด” และสุดท้ายต้อง “ให้โอกาส”
ซึ่งสำคัญมาก ต้องให้โอกาสเขาแสดงออกและให้โอกาสทาง
อาชีพด้วย”

เมื่อเด็กเข้าสู่กระบวนการเรียน
การสอนได้แล้ว ครูกุหลาบก็ไม่ทำ
ให้เด็กๆ รู้สึกเบื่อ พาเด็กออกนอก
ห้องเรียน อยู่กับธรรมชาติ ปูเสื่อ
เน้นสอนกันรายบุคคล นักเรียน
คนไหนไม่เข้าใจเดินเข้ามาถามได้
ทันที ครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้
ครูกุหลาบเริ่มเห็นความ
เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง
และลูกศิษย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

“อย่างแรกคือเราเห็นความสุขของเด็ก แม้จะ
หมดเวลาแล้ว แต่เด็กบอกว่ายังสนุกอยู่เลย
อยากทำงานศิลปะต่อ เวลาที่เด็กๆ ทำงาน
ศิลปะ ได้วาดรูปเกี่ยวกับธรรมชาติ เราเห็นว่า
เขามีสีหน้าท่าทางอ่อนโยน นิ่งขึ้น มีสมาธิขึ้น
เด็กที่เสียงดัง พอได้มานั่งทำงานฝีมือ เขาจะ
นิ่งลง สงบ และน่ารักขึ้น”

ครูกุหลาบจะไม่เน้นเรื่องการสอบ การแข่งขัน
ทักษะ ไม่เน้นเรื่องรางวัล แต่ให้นักเรียนได้
ลองทำ

“เราสนใจความเป็นอยู่ของนักเรียนมากกว่า
นอกจากนี้ยังเน้นให้เด็กมีวิธีคิดที่สอดคล้อง
กับชีวิตจริง เพื่อให้เขาอยู่ในสังคมได้ ถ้าเรียน
แต่ทฤษฎีก็จะได้แค่ความรู้สอบก็ผ่านมาตรฐาน
ตัวชีวิตการศึกษา ผ่านแล้วก็จบ แต่ทาสีบ้าน
ไม่ได้ จะเปลี่ยนหมวกทำให้เป็นหมวกใหม่ก็
ทำไม่ได้ เราคิดว่าเขาควรเอาความรู้ไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้ เราสอนวิธีการหากิน แต่จะ
ไปใช้อย่างไรก็เรื่องของเขา เช่น ไปพื้นที่สื่อ
พื้นที่กระเป่า บางคนซื้อเป็นอย่างเดียว แต่
เราเน้นให้เด็กสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์
ออกแบบสิ่งรอบตัวของเขา เราฝึกให้เขาเอา
ไปใช้ชีวิตจริงได้”

เมื่อนักเรียนถูกฝึกให้คิดว่า ทำศิลปะอย่างไรถึงจะเสียงตัวเองได้ เด็กๆ จึงเกิดพลังในการผลิตผลงานที่นอกจากจะสร้างความภาคภูมิใจแล้วยังสร้างรายได้ให้กับเขาอีกด้วย โดยมีครูกุหลาบเป็นผู้จัดหาช่องทางวางขายให้เด็ก ผลงานของเด็กจะมีภาพบนเฟรม ภาพเขียน ภาพพิมพ์ เพ้นท์บนวัสดุต่างๆ เครื่องจักสาน กระเป๋าผ้า วางจำหน่ายที่ร้านคิดถึงแม่ฟ้าหลวงที่โรงเรียน และนำไปขายตามนิทรรศการต่างๆ **ความภาคภูมิใจของครูคือเห็นลูกศิษย์มีความสุขและสำเร็จในชีวิต**

“เด็กเปลี่ยนวิธีคิด วิธีทำงานเมื่อก่อนจากที่สอนตามตัวชีวิต ตามตำรา รู้สึกเลยว่าที่ผ่านมาระไม่ได้สอนศิลปะเพื่อชีวิตเด็กเลย บางทีเหมือนให้เด็กท่องแต่ไม่ได้มีประโยชน์อะไรกับชีวิตเด็ก ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตได้จริง

ทำให้เขาไม่เห็นคุณค่าของวิชานี้ พอเราเปลี่ยนมาสอนตามอัตลักษณ์โรงเรียนคือเน้นอาชีพ เรามีความสุขมากขึ้น มีประสบการณ์มากขึ้น เราเปลี่ยนแปลงทั้งกระบวนการทำงาน แนวคิด พอทำเรื่องอาชีพกับนักเรียนเราก็ภาคภูมิใจในวิชาชีพอะ เพราะเราเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เขามีอาชีพ มีความสุขในสังคม เรามีความสุขมากขึ้น”

นี่คือตัวอย่างของครูที่ใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 มาผสมผสานกับประสบการณ์และวิธีการของตนจนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

พอ.ศุภโชค ปิยะสันต์

ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยไร่สามัคคี
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

หลักสูตรการเรียนการสอน:

แนวมอนเตสซอรี ได้รับนโยบายจากโครงการพัฒนาตัวเมืองของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง สอนระดับประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนปลาย

บทบาทการทำงาน:

ในฐานะผู้บริหารภารกิจโดยตรงคือต้องทำให้ครู เด็ก และสถานศึกษาที่ดีที่สุด ด้วยการมุ่งให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เลือกนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียนแล้วจึงจะลงมือทำ ขับเคลื่อนโรงเรียนตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วยรูปแบบต่างๆ และการพัฒนาบุคลากร

แนวคิดการจัดการเรียนการสอน:

เนื่องจากนักเรียนทั้งหมดเป็นชนเผ่า โรงเรียนจึงมีวัตถุประสงค์พิเศษในเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้เด็กหลังจากเรียนจบ ม.6 แล้ว และอยากให้เขาเป็นคนดีและอยู่อย่างมีความสุข เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ความรู้พื้นฐานเป็นตัวตั้งแล้วเพิ่มวิชาชีพเข้าไป

โดยบทบาทที่ทำอยู่มีส่วนเข้าไปสนับสนุนครู และเด็ก หรือการปฏิรูปการศึกษาอย่างไร:

โรงเรียนจัดการศึกษาแบบฉีกแนวไปจากกระแสหลักเล็กน้อยในระดับมัธยม โรงเรียนทั่วไปจะเน้นการสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่โรงเรียนเราส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวเขา มีอัตราการเรียนต่อไม่สูง ส่วนใหญ่จบมัธยมแล้วจะทำงานเลย เราจึงออกแบบหลักสูตรเน้นเรื่องอาชีพ ซึ่งตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาได้ผลน่าพอใจ สามารถจัดรูปแบบการศึกษาที่ทำให้เด็กมีงานทำได้อย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย-ป.3 มีโครงการพัฒนาตัวเมืองของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงเข้ามาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแนวมอนเตสซอรี ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจากเครื่องมือของเล่นที่เขาเจอ อุปกรณ์ หรือสื่อต่างๆ ที่ครูจัดเตรียม เพื่อเปลี่ยนบทบาทเดิมที่ครูเคยเป็นคนพร่ำบ่น เคาะกระดาน มาเป็นผู้จัดสื่อและอุปกรณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้

การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้อยากเห็นครูและเด็กเปลี่ยนแปลงอย่างไร:

ครู อยากเห็นครูสอนให้เด็กคิดค้น พูดคุยสื่อสาร วางแผน ออกแบบงาน ครูกับนักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่เปลี่ยนจากการ Lecture หรือการบอกความรู้มาเป็นการสร้างองค์ความรู้ เป็นการสืบค้น เป็นโครงการในลักษณะ Problem based Learning

เด็ก มีความรับผิดชอบ รักหาความสะอาด ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่น และมีจิตอาสา